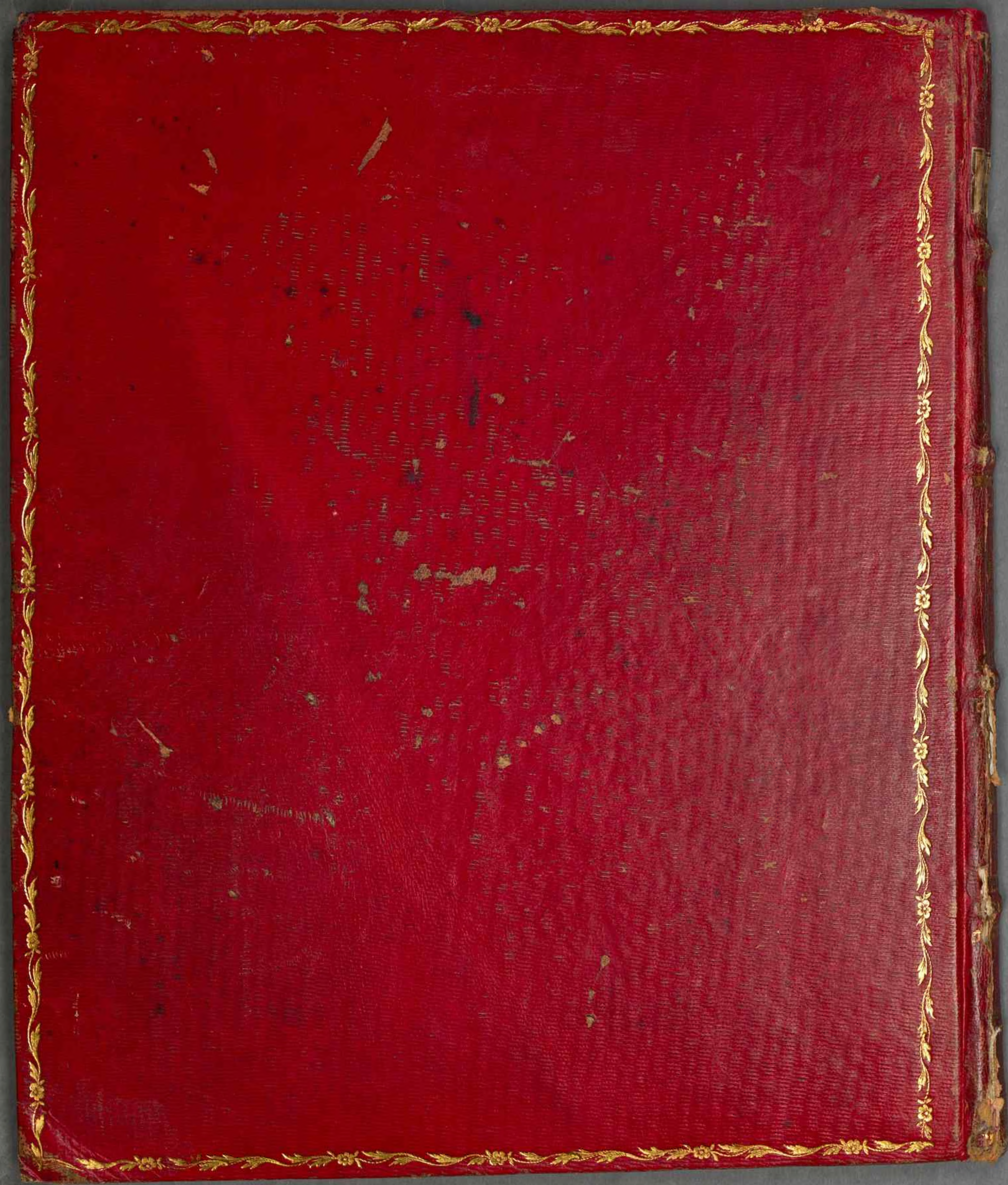

mundissima possunt corda felici gustu
eructuare/ qn̄ mea immunda precordia
sine gustu/ vacuis atq; ventosis verbis
resonare. Huic agno immaculatissimo
verissimo & mansuetissimo/ sit laus. virt'
honor. gloria. potestas. regnũ & imperiũ
maiestas. fortitudo & graciarũ actio/ per
infinita seculorũ secula. Amen. 1493.

Unicũ agnifere petit p xpi amore.
Inscius hui' scriptor virgini sctin aue.
Laus deo. pax & salus viuis. rq̄es etiã d'fūctis.
Amen.

hominū ut mutetur. Semel enī loqui-
tur deus/ et idipsū secūdo non repetit.
Impossibile eciā est mentiri deū. Fidel'
quoqz est/ negare seipm non potest.
Fortissimū ergo hoc ipm solaciū teneā'/
qui confugimus ad hanc propositā spez/
quam velut firmā anchoram habemus
anime/ tutam ac securam. Tantū vide-
amus/ ne sit in aliquo nostrū malū in-
credulitatis discedendi a deo vivo & vero.
Sed festinem' ingredi in illam requiez/
tenentes fidei ac spei nostre firmā con-
fessionem/ ne cum hoc misero & obceca-
to iudeorū populo/ in idipsum quis inci-
dat incredulitatis exemplū. sed fiduci-
am et gloriam spei usqz in finem firmā
retineamus. Amen.

Silere nunc postremo nequeo/ quo-
modo et redemptorē nostrū dominum
ihesum xpm/ et illius observācia & exē-
plo/ sanctā usqz hodie ecclesiā/ predictū
pascalis cene ritum/ estimem in plerisqz
in cottidiana veri agni/ sacratissime vicz
eucaristie imolacione & manducacione
imitari. Nec mirū. Non enī venit xps
ihs solvere legem/ sed adimplere. Unde
nec unū quidem apicem/ nec minimū
testatur a lege posse iota preteriri/ donec
omnia fiant. Frangūt ut audivim'
iudei/ & benedicunt azimū panē. Illud
autē xpm dnm nrm non solū in hac
ultimā sua cena/ sed in omī pene refec-
cione egisse legim'. Unde ei singulare
quoddā et familiarissimū fuisse opinor.

Cū et duo discipuli in emaus/ eciā post
gloriosam suam resurrectionē/ in frac-
cione panis eum agnovisse legatur.
Inde edocti discipuli/ et parvula adhuc
in sua origine primitiva fideliū in xpo
ecclesia/ suū preceptorē imitantes. erāt
perseverantes in doctrina apostolorū/
sicut puerli iudei in suorū rabinorum/
in cōmunicacione & fraccione panis
et oracionib' perdurantes in templo
unanimiter/ frangentes circa domos
panem/ sicut actuū. 2°. ca. legimus.

Apponūt ī hac pascali cena/ & ī cena se-
quētis diei tres solennes azimas. Nos ī ce-
na dignissimi sacramenti/ unā/ ī tria divi-
dim'. In simplicissimā divinitatis esseū/ trinita-
te psonarū repsentātes. Per particulas levā-
do azimā cunctis eā ondit dicēs. Hec ē azi-
ma. &c. Xps dns pfectā & iā impleta lege
novū instituēdo testamētū/ panē ī suū san-
ctissimū corp' convertēdo/ ondit discipul' dicēs.
Hoc ē corpus meū. facim' idem quotidie
xpi ihū sequētes mādat. dicētes eād' xpi
verba sacra levādo hostiā omib' ondim'
xpi fidelib'. Calicē simil' bndicēs & ele-
vans particulas monstrādo ceteris inquit.
Hic ē calix sanguis parvuli xpiani/ ut
sup' quidā cōfessi sūt. Fecit idem xps dicēs.
Hic calix. &c. Facim' et nos. Intingunt
& mergūt azimā. mergim' & nos tria sac-
tissime hostie particulā. Minimis autē ali-
qua videat' in pdictis & similib' in actiōe
exteriori convenencia/ maxīa tamē est in
re ipa/ in itenciōe/ effectu/ & significaciōe
differēcia. Ipsi enī ī re. umbrā. In itenciōe.
vindictā. In effectu. inutilē occupacionem.
Significaciōe/ momētaneā ex egipto libe-
racionē psequūt'. Laudes quoqz & preces/
imprecacionib' et maledictionib' confundūt.
Nos autē in scā nove legis ecclesia/ illi'
immaculati & figurati agni veri qui tol-
lit pctā mundi/ tenem' et imolam' veri-
tatem. Omniū eciā inimicorū/ imo et
iudeorū intendim' et oram' reconciliacioz.
Copiosissimū in nrā cena ɔsequim' et sua-
vissimū fructū. Eterni insup ɔvivij cele-
stis patrie/ non solum representam'/ sed
veracit' pregustam' suavitatem. Eadem
enī est utrobiqz refectio. Idem hic et ibi
angelorū cibus et hominū/ q̄mvis ali'
in presenti/ alius in futuro eiusdē cibi
odor sit/ influxus et gustus/ atqz alia
utrobiqz delectacio. In futuro enī reve-
lata facie perpetua sacietate beatos le-
tificat. In presenti vero/ electorū corda
pgustacione dulcissima/ velata specie/
ampliori desiderio afficit et inflamat.
Cui' inestimabile suavitatem/ vīa plus

ad primam partem ultimi folij. In cuiꝰ
fine ponitur cum rubrica / supra sepedicta
vini benedictio. Qua finita. omnes hau-
stum inclinati et appodiati sumentes. sic
ritum hunc totum concludunt.
¶ In ultima vero parte extremi folij co-
solantur seipsos / postulantes et expectantes
reedificationē ierusalem / dicentes

hoc est. Potens ipse edificabit do-
mum suam in proximo / cū festinatione.
festinanter in diebus nris in proximo. Bene-
dictus ipse qui edificat domū suam ī pro-
ximo. Deus edificat. deus edificat. deus
edificat domū suam ī propinquo. et cetera
que sequuntur. Et sic finaliter clausulam
p̄nitutis vie librū terminantes / conclu-
dunt dicentes. Redemptor ipse / Iustus
ipse. Sanctus ipse / misericors / omnipo-
tens / ipse edificabit domū suam de pro-
ximo cū festinacione / velociter in diebus
nostris / in proximo. deus edificet / deus
edificet. edificet domū suam ī propīquo.

¶ Explicit totum.

¶ In Cena diei sequentis eundem ut li-
bri eorum testantur ritum obseruant.

¶ Miratus sum supra modū Reuerende
pater / miror et hodie. quod tam multa et
varia miserrimus populus / ne flebile
dicam pecus / tam studiosissima obser-
uat diligencia. et quod tam nullā de agno
pascali ceterisque institutis diuinis curā
agere videtur / aut facere mencionem.
Verū confessi sunt tridentini iudei / a-
gni esum / in sanguinem paruulorum
xpianorū eis esse comutatū. Et nō so-
lum licitū eis fore huiusmodi xpianorum
paruulorū sanguinē bibere et manduca-
re. Imo eciā omnia mala / menciendo.
irridendo decipiendo et occidendo. et que-
cumque mala xpianis inferendo. totū eis
licere. et meritoriū sit et maxima gracia
et indulgencia dignū. Et idcirco talia a-
gentes / honore laude et comendacione di-
gnos predicant et extollūt. Cumque eis mul-
tiplex diuine legis prohibicio / ne sanguis

innocens effundatur obiceret. hoc de be-
stiarū / non de xpianorū sanguine esse in-
telligendū. maiorū suorū se asseruerunt
tradicione et informacioe assecuratos. Por-
ro et si cauenda est et detestanda tanti hor-
ribilis malicia / miseranda tamē est et plā-
genda / tam electi populi cecitas execranda.
Et quia nichil adeo esse malū existimo / quin
compositus animus / ~~aliquid~~ aliquid sibi
inde elicere valeat et haurire profectum.
Unde ipsorū in tam superuacuis rebus tanta
diligentia / nostrā puto nō parū arguit /
in saluberrimis iustis et sanctis exercitijs ne-
gligenciam. Nitatur eciā unigeniti dei /
sanctorumque patrū nrorū institutis teneamur
et legibus. Facile puto nos inde colligimus.
Formidandū eciā non parū et illud arbi-
tror apostolicū iudiciū / ut qui naturalibus
non pepercit ramis / sed diuina qua semper
gloriantur electione et illustracioe priuatos.
in tot palpabilibus erroribus / culpis exi-
gentibus huiusque deseruit. ne forte nec
nobis parcat / si filiū dei conculcauerimus /
crucifigentes nobismetipsis et ostentui
habentes. Auertat hoc a suis fidelibus
pius et omnipotens dn̄s / cui sua dūtaxat
miseratione et gratia / non nostra iusticia
placuit saluos facere credentes. Ideo et
gentes que non sectabantur iusticiam / ap-
prehenderūt iusticiā. Israel vero sectan-
do legem iusticie / in legem iusticie non
peruenit. Non enī ex operibus iusticie que
fecimus nos / sed secundum misericordiam suam
saluos nos fecit. Nam ei qui / operatur / nō /
credenti tamē in eū qui iustificat impi-
um / reputatur fides ad iusticiā. Iusti-
cia enī dei / per fidem ihesu xpi / in omnes
et super omnes qui credit in eū. Fides aut
ut estimo / quasi fida et firma dei res / ethi-
mologizari poterit. Fida / ut de diuinis pro-
missionibus nullo pacto dubitemus / sed cū
fideli abrahā gloriā et honorē omnipotenti
deo dantes / nunquam hesitemus. sed plenissime
confidentes sciamus / quia quecumque promisit deus
potens est et facere. Firma / nō enī est deus
quasi homo ut menciatur. nec ut filius

Id est · nischmat · sed pro · t · legitur · s · v nischmas · Cuius est ista interpretatio · Anima seu flatus omnis viventis benediat nomen tuum domine deus noster · et spiritus omnis carnis glorificet et exaltet memoriam tuam rex noster semper / a seculo et usque in seculum tu es deus · et preter te non est nobis rex · redemptor et salvator · Redemptor et liberator / et nutritor · et miserator / in omni tempore tribulacionis et angustie · non est nobis rex · nisi tu · Deus primus et novissimus · deus omnis securitatis · dominator omnium generacionum · Et dominus non dormitat / neque dormitabit excitator dormiencium / et qui evigilare facit soporantes / et loquelam reddit mutis. Solvit compeditos / et erigit elisos · Si replerentur ora nostra cantico quasi mari · et lingue nostre multitudine stellarum / et labia nostra iuxta latitudinem firmamenti · Et oculi nostri sicut sol et luna · Et pedes quasi cervorum / non sumus sufficientes confiteri tibi domine deus noster / et deus patrum nostrorum benedicere nomen tuum / pro uno ex milibus / et mille milium / et innumera multitudine bonitatum / quas fecisti cum patribus nostris et nobis. Ex egipto redemisti nos domine deus noster, de domo servorum liberasti nos · In fame probasti nos / In saturitate nutriuisti nos. De gladio eripuisti nos · de peste liberasti nos / ac de multis malis infirmitatibus. Hucusque adiuverunt nos miseraciones tue / et non deseruerunt nos misericordie tue domine deus noster · nec dereliquisti nos domine deus noster / nec oblitus es nostri in perpetuum · Ideo et spiritus et anima quam inspirasti in faciem nostram / et lingua quam posuisti in os nostrum / ipsa confitentur et benedicunt et collaudant et glorificant · exaltant / et sanctificant et regnare dicunt nomen tuum rex noster · Nam omne os confitebitur tibi · et omnis lingua te collaudat · et omne genu flectetur tibi · et omnia sursum erecta adorant te · Omnia corda timebunt te · et omnia interiora et cuncta viscera psalmum dicunt nomini tuo / iuxta verbum quod scriptum est.

Omnia ossa mea dicent / Domine quis similis tibi · Liberans pauperem a potenciore se. Egenum et inopem ab opprimente se · Nemo similis tui / et quis equabitur tibi · Deus magnus / fortis / et terribilis · Deus altissimus / possidens in miseracionibus celum et terram · Laudamus / glorificamus / et benedicimus nomen tuum sanctum / sicut ait david · Benedic anima mea domino / et omnia interiora mea nomen sanctum eius. Deus in robore virtus tua / magnum in gloria nomen tuum · Fortis es in victoria · et terribilis in terroribus tuis · Rex magnus sedens super thronum altum et elevatum · Habitator eternus / excelsus · vel eterne altitudinis · et sanctum nomen eius · Scriptum quippe est · Exultate iusti in domino / rectos decet collaudacio · In ore rectorum laudatur · et in verbis iustorum benedicitur · In lingua perfectorum exaltatur · In visceribus sanctorum sanctificatur · Explicit oracio laus et commendacio ·

Subiungitur statim alia magnis interpretacionibus / taliter interpretatum ut sequitur ·

Et in ecclesiis seu congregacionibus magnis populi tui israel glorificetur nomen tuum rex noster in omni generacione et generacione · Sic afficiuntur omnes creature / te dominum deum nostrum / et deum patrum nostrorum / confiteri / laudare / collaudare / glorificare / exaltare / decorare · benedicere / elevare per omnia verba canticorum et laudum david filii ysai servi tui · uncti tui et christi tui · Glorificetur nomen tuum in eternum deus rex noster · Nam te decet domine deus noster et deus patrum nostrorum canticum et collaudacio · laus et psalmodia / virtus et dominacio / victoria et magnificencia · fortitudo · commendacio et glorificacio · sanctitas et regnum · benediccio et confessio ex nunc et usque in seculum · Benedictus tu domine deus rex / magnus robore · deus confessionum / dominator prodigiorum · qui delectaris in canticis psalmodie / rex deus / vita seculorum ·

Tria integra folia omnino intacta / et absque translacione pertransii / usque

Siliꝰ ⁊ cuilibet alteri porrigit/ quos oīs
in sinistrā inclinati manducant. Et si
aliquis ambos simul bolos edere nō possit/
debet primū fracte azime partē pre alteā
manducare.

¶ Recipit deinde paterfamilias lactucā
agrestem. quā kirbel. alii kress appellāt.
ad min̄ bolū vnū. quē tingens ī herosses.
Et premissā hac bñdictione. Bñdictꝰ tu do-
mine deus nr̄. qui scīficas nos ī manda-
tis tuis. ⁊ pcepisti nob̄ edere amara. come-
dit. ⁊ ceteris similr̄ tribuit. qui vna secū
erecti oīs/ ⁊ nō appodiati manducant.

¶ Recipit post hoc pr̄familias illā ad-
huc integram/ ⁊ inter tres infimam
azimā/ ⁊ frangens morsū vnū vna cū
lactuca agresti in herosses. v̄ salsam p-
tractam intingens. Aliisqꝫ similr̄ simul
vtrūqꝫ intinctū porrigens. simul incli-
nati seu appodiati vtrūqꝫ bolū mādu-
cant. Alii tamen dicūt. eciā liber vest/
qꝫ sine intinctione ⁊ bñdictiōe edant.

¶ Premissis vt supra expletis/ mādu-
cat quisqꝫ et bibit qn̄tū vult ⁊ placet.

¶ Completa vt sup̄ refectione. Accipit
paterfamilias partē illā azime medie
a pꝛincipio fracte ⁊ supra mensā sub ma-
pula seu mensali absconditā ⁊ hucusqꝫ
seruatā/ quā affikomē appellāt/ ⁊ acci-
piens ipe bolū. ⁊ singulis porrigens/
inclinati māducāt. Sicqꝫ cenam illam
cū dicto affikomē ꝯcludūt. Manus quo-
qꝫ sine benedictiōe lauant.

¶ Post hec infundunť calices tcio. ⁊ q̄-
libet magnū haustū bibit oēs inclinati.

¶ Succedit postremo quarta infusio/
sup quā omīa que a lr̄is aureis cū ymā-
ginem equitantis secuntᷣ/ pnunciantᷣ.
vsqꝫ ad vltimū foliū libri vīe pnitatis.

¶ Imago equitātis rep̄resentat futurū ina/
p quod aliqui ī hac nocte furschangali
more factū. messiā suū quē adhuc expe-
ctāt designāt/ Et pdicta cena finita. a-
perto cenaculi ostio/ quidā quasi iam
aduētante xp̄m suū. cū magno stre-
pitu ⁊ sonitu introducunt.

¶ Hucusqꝫ rubrica libri pnitatis vīe
vsqꝫ ad lr̄as aureas pretractas.

¶ Infusio q̄rta. que vt rubrica contiēt
fit p ea que sequitᷣ laude. quā in aure-
is lr̄is īcipientes/ vsqꝫ ad pmā vltimi pte
folii continuāt. Sunt autē dicte lr̄e au-
ree/ versus psalmi. A 8. cuiꝰ pncipiū dr̄.
v̄ Schfoch. hoc ē. Effunde irā
tuā sup gentes que nō nouerūt te. ⁊ in
regna que ī noīe tuo nō inuocauerunt.
per gentes. xp̄ianitatē intelligentes. et
per regnū. potenciā ⁊ pncipatus eius/
vt Judei tridentini fatentur.

¶ Secuntᷣ post dictū versū pmū illa clau-
sula. Non nob̄ dn̄e non nobis. ⁊ cetā vsqꝫ
ad finē psalmi. Deinde psalmꝰ. Dilexi.
Item psalmꝰ. Credidi. Item p̄s. Laudate
dominū oīs gentes. Item p̄s. Confi-
temini statim eundē sequēs. In quo
pma dictio illiꝰ versus De tribulacōe.
magnis lr̄is sic scribit. v̄ Min.
Sic et ille versus O dn̄e saluū me fac.
bis magnis iniciatᷣ lr̄is repetitᷣ. cuiꝰ
iniciū est illud. v̄ Ana. Similr̄
eius repeticio siue completio. scilicet.
O domīe bene pspeꝛare. eadē dictiōe
bis incepta pronūciatᷣ. Sequitᷣ con-
textim versus ille. Bñdictus q̄ veit
ī nomīe domī. Magna paritᷣ dictione
inceptus hoc modo. v̄ Baruch.
qd̄ est bñdictꝰ.

¶ Post finē huiꝰ psalmi sequitᷣ statī lr̄a
minori hec oracō. Laudent te dn̄e d̄s nr̄
omīa opera tua/ ⁊ scī tui iusti qui faci-
unt bn̄placitū tuū. Et popl̄s tuus do-
mus isrl̄ confiteantᷣ ⁊ bñdicāt. collau-
dent. glorificēt. exaltent. scīficēt. ⁊ re-
gnum dicāt nomī tuo rex nr̄/ qm̄ bonū
est confiteri ⁊ psallē nomī tuo altissime.
A seculo ⁊ vsqꝫ in seculū tu es deus. ⁊ di-
cant laudē magnā. Subiungitᷣ incontinēti
psalmꝰ Confitemī. vltimꝰ scilꝫ qui pcedit p̄sm
Sup flumina. Sic hos psalmos oīs ī mar-
gine libri vr̄i expressius designaui.

¶ Sequitᷣ mōr orō ⁊ laudacō mag̃/ q̄ icipit.

¶ Imago circa aquas cū parwulo/
preceptū ostendit pharaonis · quo ex-
pⁱmo omēs masclōs recent̄ natos in
flumine mergi mandauit ·
¶ Imago cū gladio extento/ potentē
manū qua ēs dn̄s magnifice duxit
ex egipto/ demonstrat ·
¶ Circa imaginē/ seta capillos ornā-
tem/ supscriptā · decem plage expⁱmū-
tur egipciorū · quas rabi quidā Judas
in mox adiūcto passu hys lr̄is desigñt.
Semp̄ primā
lr̄am cuiuslibȝ plage pro eius itegra
dictione ponens ·
¶ Secunt̄ deinde imagines ⁊ sen-
tēcie quorūdā suorū rabinorū ·
¶ Primꝰ sub fusca imagine · Rabi Jo-
si galileus dicitur ·
¶ Secundus sub viridi veste · Rabi
Elieser · nuncupatur ·
¶ Tercius sub violacū colore · Rabi
ōkifah nominatur ·
¶ Quartus sub auro musico · Rabi
gamaliel vocat̄ · Hic asserit ī pⁱmo pas-
su seu versu/ ꝙ quicūqȝ hec tria verba ·
scilȝ · pascā · azima · herba amara · nō
pnūciauerit/ debito ⁊ obligacioni non
satisfaciat ·
¶ Cum deinde ad hūc passū venit̄ ubi
imago viridis cū duplici azima ī māibꝰ
depingit̄ · qui incipit ·
· v macza so · paterfamilias · mitzue · v azi-
mā solennē in altū leuat ⁊ omībꝰ osten-
dit dicens · hec ē azima quā nos mādūcā?
¶ In versu sequēti ubi vir ⁊ mulier ¶ ⁊c̄ ·
parit̄ resident/ leuat simul̄ lattucā
dicēs · Hec ē herba amara quā comedi?
¶ Cū inchoat̄ passus ¶ · ⁊c̄ ·
· v lōficach · scriptus aureis lr̄is/ quilibȝ
iterū calicē suū leuat/ ⁊ donec post duo
seqñcia folia sequit̄ benedictio vini ut
añ dicat̄/ nō reponit · ¶ Est autem dicti
lōficach ista sentēcia · Proptēa tenemꝰ
nos ɔfiteri · laudare · magnificare · glo-
rificare · exaltare · decorare · benedicē ·
eleuare · eū/ qui fecit signa seu tēpta-
ciones pribus nr̄is ⁊ nobis · Omīa scilȝ
pdigia siue temptamēta ista Et edux̄ nos
de seruitute ī libertatē · de afflictiōe in le-
ticiā · de luctu ī diē bonū · ⁊ de nebula ī lu-
cem magnā · ⁊ de attricione ī redempcioēȝ ·
Dicam̄ ergo corā eo Alleluia ·
¶ Sequit̄ contextim psalmꝰ · laudate pu-
eri dominū · totus · Cui statim annectit̄
psalmꝰ · In exitu isr̄l de egipto · ⁊c̄ · usqȝ
dū dicit̄ · Et rupes in fontes aquarum ·
Post hoc sequit̄ orō ista · Bn̄dictus tu
dn̄e deus nr̄/ qui redemisti nos ⁊ patres
nr̄os ex egipto · ⁊c̄ · ¶ Sequit̄ Rubrica ·
¶ Qua scilȝ orōne finita/ bn̄dicit secun-
dario calicē/ dicendo ut sup̄ · Benedictus
tu dn̄e deus nr̄ rex scl̄i · cr̄ator fruct̄ vitis ·
Post quā bn̄dictionē omnes iterū sup pul-
uinar ī sinistrā appodiati magnū haustū
bibunt ·
¶ Deinde lauant manꝰ iterū/ nō sine bn̄-
dictione ut ante · sȝ cū hac sequēti bn̄dictiōe ·
Bn̄dictus tu dn̄e deus nr̄ rex scl̄i · qui scti-
ficasti nos ī mandatis tuis · ⁊ pcepisti nobꝰ
locionem manuum ·
Non occ̄rit in memorie mee me unq̄ȝ le-
gisse deū aliqñdo precepisse/ ut p cibo sumē-
do manus lauent̄ · Sed talmuticorū hoc
esse mandatū existimo · quibꝰ maiorē q̄ȝ
diuinis pceptis semp̄ dedere obseruantiā
et laborē/ diuina propt̄ illa pūaricantes
pcepta · Unde rēarguit eos dn̄s/ Nō lotis
dicens māibus māducare · nō coīq̄nat hoīeȝ ·
¶ Iterū post hoc leuant̄ azime ambabꝰ
manibꝰ · p ut ī peluī sīm sub ⁊ sup̄ locant̄ ·
et dicit̄ ista bn̄dictio · Bn̄dictus tu dn̄e
deus nr̄ · rex scl̄i/ qui eduxisti panē de ter-
ra · Accipiensqȝ azimā supremā/ ⁊ fran-
gendo ī duo dicit · Bn̄dictus tu dn̄e deꝰ
nr̄ rex scl̄i · qui scificasti nos ī mādatis
tuis/ et pcepisti nobꝰ comedere azima · Et
nō māducat ex illa · nisi pꝰus accipiat
fractā dudū illā partē azime · quā int̄
duas integras antea reposuerat · Et sup
ambas/ iam dictā dixerit simul bn̄dic-
tionē · Tunc de qualibȝ dicta azima mor-
sellū admin̄ ul̄ bolum unū pro se rapit ·

precedit picturā edificanciū/ qui sic inci-
pit ... a. ouadim hagiuu. hoc
est. serui eram⁹. sed nō posuit in hebreo
g. sed duplex. ii. quorū vnū ↄsonanter
accipit/ qd latine sine. g. exprime nō po-
tui. Memorat in hoc passu huitutis e-
gipciace et liberacionis sue. Cui⁹ est ista in-
terpretacio. Serui eram⁹ pharaonis ī egi-
pto. et eduxit nos inde dn̄s in manu potē-
ti et brachio extento/ et illos nō eduxit.
Scs et ipe bn̄dict⁹ eduxit prēs nr̄os ex
egipto. Nos enī et filij nr̄i/ et filij filiorū
nr̄orū serui eram⁹ pharaonis ī egipto. Et nūc
oms nos sapiētes. oms nos prudentes.
oms nos senes. oms nos scientes legem
ↄzimorū sup nos/ ad narrandū exitum
egipti. Oīs qui enarrat exitū egipti/ e-
rit ipe laudandus. Sequitur pictura edificanciū.

Hucusqz nihil precedenciū intactū re-
liqui/ sed uberi⁹ forsitan q̄z vr̄e rude pas-
sitatis postulauere scripta. singla pu-
to p exiguo capacitatis mee modulo int-
pretando exposui. Nūc vero op⁹ nō estio
omnia que modo secunt transferre. Unde plu-
rima breuit memorando pstringā. Am-
pliora vero et magis plura/ oīo ptrāsire
conabor intacta.

Proxim⁹ ergo post edificanciū picturā/
per quā laborē egipciace exprimūt huitu-
tis passus mox subsequēs/ Comēdat q̄s-
dā qui p totā nocte usqz ad aurorā/ exitū
narrauere egipti. Sequēs eciā/ per totū
temp⁹ vite docet et suadet id agendū. Vnd
ī fine ita ↄcludit. Sapiētes dixerūt. Omni-
bus dieb⁹ vite tue sclī hui⁹. Omnibus quoqz
dieb⁹ vite tue. ut veniat mori messias.
Posset ne forte ibi argui/ desideriū antiq-
rū patrū p xpi aduentu. Cognicio eciā
redempcionis eterne per eius morte tunc
expectande. et figural⁹ agni/ imolacione
illius veri agni qui tollit pctā mūdi/ ri-
tus eius cessacio.

Sequit⁹ statim bn̄dictio loci in quo/
et eorū per quos exitus iste enunciat⁹.
Cui⁹ est ista translacio. Bn̄dict⁹ ē locus.
bn̄dictus ipe. Bn̄dictus dn̄s qui dedit
legē israheli. Bn̄dictus ille qui corā qua-
tuor filijs eloquit⁹ legē. quorū vnus sa-
piens est. alter impius. Unus simplex.
alter interrogare nesciens.

Circa imaginē viridem librū manu te-
nentē/ mox sequentē/ doctrina ponit⁹. qd
sapienti de hoc ritu interroganti rspōdeat.
In imagine homicidij sequenti/ quomō re-
spondend⁹ sit impio sciscitanti. In viridi pi-
ctura subiuncta/ quid simplici. In imagiē
demū fusca opposita/ quid de hac obseruā-
cia querere nescienti/ rspondēd⁹ sit declarat⁹.

Ad idem tendunt capitula omnia sequencia
in quatuor folijs ↄtenta. usqz ad imagi-
nē illā. que sedens ornante capillos ca-
pitis cū seta repsentat. In quib⁹ omnib⁹
et singul⁹ mēcio fit de multiplici patrū
suorū tribulacōe et angustia quib⁹ afflicti
sūt et oppssi. et quomō omnipotēs ex his
omnib⁹ in manu robusta et potenti. et in
brachio extento/ signis quoqz et pdigijs
eos eduxerit et liberauerit.

Sed cū puentū fuerit post fuscā iā dictā
imaginē in folio sequenti ad. A. lr̄am cū
vnitate anexa. qa caplin cū. a. deberet
precedere caplin cū. B. qd ex errore pscri-
ptū est. Ad dictū caplin cū. a. attingētes
quod sic incipit ... quilibz recipit cali-
cem ī manū suā/ nec deponit donec veniat
ad caplin et passū predictū cū. B. ut dixi p-
scriptū. cui⁹ hoc inicium est.

Imago vero nuda/ illic posita ē propt⁹
allegatū ibid⁹ ezechiel⁹ autoritate. cap. 16.
que sic incipit. ... a. vo rāb. s. lr̄a. b. trā-
sit in. v. ↄsonantē. et legit⁹. vorab. Et posui
lr̄az. f. pro. u. ↄsonante ad vitand⁹ dubiū. ne
u vocalē legat⁹. Cui⁹ autoritatis ē hec inter-
pretacio. Multiplicatā quasi germen agri
dedi te. et grandis efecta es. et ingressa es.
et peruenisti ad mūdū muliebrē. Ubera
tua intumuerūt/ et pilus tuus germina-
uit. et eras nuda et confusione plena.

Castella duo ↄsequent⁹ depicta/ signāt
duas urbes tabernaculorū. phiton et remes-
ses/ quas filij isrl⁹ exo. j. edificauerūt pha-
raoni.

isrl' & poplos. & int' die sabbi & sex dies actiois
seu labois. int' sctm sabbi & sctm diei boni di-
uisisti. Et die sabbi p sex dieb' opum sctificasti.
Separasti & sctificasti poplm tuu isrl' in scti-
ficacoe tua. bndcs tu dne diuides int' scm &
pollut'. ¶ Rex p hac .x. bnd' rubea bins/ ca
de oio tu .z. sup positu. s. bndcs tu. &c. qui
vita nb dedisti. &c. Et sic t'miat' illa nocte
bnd'. ¶ Req imediate p ultiaz ia dicta bn-
dictoz iteru bnissia notula nigra dices.
Ex si pasca i aliq feria veiat. erut bndcos
poia sic pmc tres. pma die ia au posite.
nisi q hec lectio gen. 2. s. Igit' pfecti sut
celi & tra. &c. et termiat' i z. oione ut ibid'.
triii Quacq; igit' poictaru bndcoe vna sim
exigetia diei copleta. mox iclinati i sini
stram & sup puluinaria appodiati. qli
bet bonu haustu sm scriptu sibi mesura
tertu bibit. Et si qs bibedo no se i sinistra
appodiado iclinass; cogit' itez iclinat' bibe- re.
¶ Porro illa bndcoz. bndcs tu dne ds nr q
cuisti fructu vitis/ debet oms erecti gaudet'
audire/ & pisulas lete pnutiae. Fatet'
hic iudei tridetini et addut qd libri tacet.
Asserut eni q pisulas tenes calice sini.
que sagitte ut s miscuit/ bndicedo pnuciat
dece plagas egipcioru. & quocies vna noiat/
& pfert. tocies digitu i calice tingit/ & oia q
i mesa 2tinet aspgit. Duas plagas qdam
mau ppa iudinacio peessu tali ut sequit'
modo inscripsit.

¶ Sonatq; sua placoe ita. Dam .v. sanguis.
Szfardea .v. rana. Kynnim .v. cinifes. Arof .v.
musca. Defer .v. pestis iumetoz. Schin .v.
ulcera seu vesice turgetes. Barad .v. grado
Arbeh .v. locusta; Hosthech .v. tenebre. Ma-
kas bochoros .v. mors pmogenitoru. Et
no expssi i latinu hic hebrea vobla lris &
punctis & punctis qb' scribut'/ sz qb' legendo
pferut'; Tali itaq; pnuciacoe & aspsioe fi-
nita/ orat ipe aspges & pnuncias pisulas
ut pniti iudei fassi s. Vt omps ds iduat
oms has plagas & maledcones sup inimi-
cos suos/ & maxie sup magnu populu xpi-
anoru. ¶ Dicta bndcoe. a' poci forsitan ma-
ledcoe/ & pma potacoe ut s expleta/ lauant
man' sine tn bndcoe ad hanc deputata.
¶ Post manuu locoz accipit pisulas api-
um .v. epich/ dices hac bndcoz. Bndcs tu
dne ds isrl' rex scli. q cuisti fructu tre. Dein-
de tingit i aqua salsa/ & i aceto & i herosses
.v. salsa mtu pdictu & comedit/ & oib' alijs tri-
buit. et sic scutella cu apio remouet'. Post
hoc accipit media & int' duas posita azima
qua franges i duas ptes/ vna ei medietate
reponit i locu pstinum int' duas itegras
azimas/ altera u comittit alicui usq; ad
finale 2clusione. qua .v. affiko-
me noiant custodienda. qui ea sub men-
sali ponit. Hec oia 2tinet rubca libri vir
q imediate pscribit' pmis duab' lris au-
reis/ quib' ab vna pte viri/ ex altra u muli-
eris imagines s anexe. ¶ Mox deinde
tollit pisulas peluim cu azimis sole-
nib' altius quo pot/ icipies in lris aure-
is/ q hac dictione. ha. facuit pnunciat
q sequit'/ saz. ha lachma. Cur est hec int'-
ptatio. Hunc pane miseru maducaue-
rut pres nri i tra egipti. ois famelicus
veiat & comedat. ois idiges veiat & pasca
faciat hoc ano. In ano aut futo in terra
isrl'. Hoc ano pnti sui/ ano u futo filij li-
beri. Et iste passus caldeo smoe scribitur.
Tenet iteru pelui 2tinue i altu/ nec reponit
i mesa. sz cu ultia qtuor uba icipit/ ipsam
pelui alicui porrigit q ea alibi locat. Et
illo dicto/ calices ifundut' scdario. ¶ Subiu-
git' icontineti passus sequs q icipit
.v. mah nistana. Interpatio. Quoma mutat'
nox ista a noctib' alijs. In oib' eni noctibus
maducam' & fermetatu & azima. i nocte u ista
oes azima. In oib' noctib' edim' herbas
alias/ i hac aut amara. In oib' noctib' vna
tatu vice itigim' i ista u bis. In oib' noctibus
maducam' int' erecti sedetes & int' appodiates.
i hac aut oms nos appodiam'. ¶ Illo dicto
aut rubca imediate adiuncta/ tuc reportat'
peluis cu azimis/ sic au ploquedo pisulas.
Ano futo. icipit' passus ille q in libro .v. p.

cū vino apponit̄. Puluinar q̄z vnicuiq; nō sinistrā aptat̄ ī quo appodiari valeat ⁊ īclinari. Deinde ī pelui vna ponit p̄mo tres de p̄dictis sex solēnib᷑ azimis nō simplr̄. se ordinate sup se positis/ ut vna supma/ altā media/ tercia sit īfima. Circa illas ī vna scutella apiū. In altera agrestis lactuca. In tcia acetū. In q̄rta q̄dā aquā salsā. In pleriſq; verolocis salsamētū q̄ddā ex pomis piris nucib᷑ ⁊ alleo apponit̄/ locōtq; ↄfectū. Et illā salsā .v. herosses vocāt. Addūt eciā duplices carnes bullitas. Alij q̄z oua/ ⁊ alia q̄ q̄sq; pot̄ ⁊ edē voluerit. Sicq; nō dū lotis māib᷑ ad mēsā q̄lib; ī loco r̄sidet deputato. ¶ Nihil ī hys oīb᷑ p̄t solā lactucā video cū legal̄ agni īstitucōe ↄcordare. ex°. 12. Contrariari ū videt̄ eid᷑ diuine iussiōi carnes bullite/ Cū māifeste lex ibi de p̄cipiat. ut nō crud᷑ q̄d/ nec coctū aqua. ſz asse tantū igni nocte illa māducent̄.

Nūc seq̄t̄ ⁊ īcipit lib. p. v. ⁊ ordo cene

¶ Et p̄mū āmiuand᷑ puto. agni legal̄. q̄ nec p̄parāt/ nec ullā de edendo ul̄ p̄parando agno mēcōz faciūt/ quē tū ipa lex singul̄ āmis ī hac cena īmoland᷑. ⁊ pacto supno ī gn̄acōib᷑ suis edend᷑ mādat.

¶ Mensa ū ⁊ singul̄ ut sup̄ dispositis. patfamilias ī capite r̄sidēs mēse/ calicē suū cū vino sibi plocatū/ ⁊ de alio calice q̄ ut narrāt ⁊ falsi sūt Judei r̄detinū silr̄ sibi ē apposit̄. cū xpiano sanguie/ guttā vnā ī vinū mittēs dicit. Hic ē sanguis paruuli xpiani. Et ex suo vino talr̄ sanguie pmixto/ ī singlos alios calices guttatim fundit. Tūc p̄faīlias suū leuat vitrū seu calicē/ bn̄dcōz dictūs. Silr̄ q̄lib; calicē suū ī manū accipit/ ipaz bn̄dcōz dicendā auditur᷑. ¶ Si tūc vigl̄ pascal̄ euenerit ī pn̄° sabbi. .v. sero ī sex̄ feria/ nā die. ipi ī p̄cedēti vespe siue sero īcipiūt/ ut gen̄. j°. legi. Factū ē vespe ⁊ mane dies vn̄. ⁊c̄. Tūc .v. kidusch. hoc ē/ bn̄dictio tal̄ di. p ut ī pn̄° folij p̄mi/ q̄d̄ hm nos ultimū esſz ↄtinet/ p ut ⁊ imago viridis cū calice/ ī capite libri vn̄ ibid᷑ ī margīe depicta designat. Pmittit ibi aūt bn̄dcōi initiū 2ⁱ capli genesis/ hoc mō.

Hoc ē hm nr̄āz trāslacōz. Igit̄ pfecti s̄ celi ⁊ terra ⁊ oīs ornat̄ eoz̄. Cōpleuitq;. ⁊c̄. usq; dū nō dui p̄ seq̄t̄. Ad ↄtinuit de⁹ ut faceret. Post hoc sequit̄ bn̄dcō bnis ī marḡ lr̄ā nigra ita sonās. Baruch athah. ⁊c̄. .v. Bn̄dc̄s tu dn̄e d̄s nr̄ rex scl̄i. q̄ creasti fructū vitis. Sequit̄ ī mēte alta bn̄d° plixior ī eod᷑ folio/ Incipiēs ut p̄dicta Baruch .v. bn̄dc̄s. Tercia bnis ī folio opposito sequit̄ rubeis lr̄is ita dicēs. Bn̄dc̄s tu dn̄e d̄s nr̄ q̄ vitā nob᷑ dedisti ⁊ ↄseruasti nos. ⁊ attingē nos fecisti solennitatē hāc. ¶ Intp̄tacio bn̄dcōis plixioris ⁊c̄. nigris ↄscripte lr̄is est ista. Bn̄dc̄s tu d̄s nr̄ dn̄e rex scl̄i. q̄ elegisti nos ex oī poplō/ ⁊ exaltasti nos sup omnē linguā. ⁊ scīficasti nos ī mādatis tuis. Et dedisti nob᷑ dn̄e d̄s nr̄ ī dilectiōe sabata ī requiē. ⁊ festa ī leticia. solenitates ⁊ celebritates ī gaudiū. Dies sabti ille. ⁊ dies solēnis azimorū iste/ tēpus libtatis vocabit̄ nēc
sanct̄ memoriale egressiōis egipti. q̄a ī eo elegisti/ ⁊ nos scīficasti sup oēs poplos. In dilectiōe ⁊ bn̄placito hēditasti nos. Bn̄dc̄s tu d̄s q̄ scīficasti sabata ⁊ festa israelis. Sic finiat̄ bn̄d° p̄ma. In 3ª ū p̄us posita bn̄ bn̄dictiōe. q̄n eref pesach euenerit ī pn̄° sabi .v. 6 feria sero. Seq̄t̄ ibid᷑ statī lr̄is nigris notula bursslin dicēs. Si pascā īcepit ī exitu diei sabi. dicat̄ h̄ .v. seq̄ntes bn̄dictiones.

¶ Si g° pascā initiū sumat sabo sero/ dū finiat̄ ⁊ exit festiuitas sabi. Tūc p̄ bn̄° erit q̄ ī fine 2ⁱ folij niḡs lr̄is ↄtinet̄. ⁊ cōcordat p oīa cū p̄ bn̄dcōe p̄dc̄a/ nisi q̄ lectio ex genesi p̄scripta tūc nō p̄fert̄. Seq̄t̄ ī iso folio alia bn̄d° nigra talis ī forma. Baruch. ⁊c̄. Bn̄dc̄s tu dn̄e de⁹ nr̄ rex scl̄i. q̄ elegisti nos ex oī poplō. ⁊c̄. p oīa ut sup̄. Post hāc seq̄t̄ cū imagine rubea cū elemētu depictā hec rubea burslin bn̄d°. Bn̄dict̄ tu dn̄e d̄s nr̄ rex scl̄i. q̄ creasti lūia ignis siue ignita. Subiūgit̄ nigra plixior ista. Bn̄dc̄s tu dn̄e d̄s nr̄ rex scl̄i. q̄ diuidis īt̄ scm̄ ⁊ pollutū. ⁊ int̄ lumē ⁊ tenebr̄s. ⁊ int̄

q̄p post p̃ndiũ eiᵭẽ vigilie ĩ qua adhuc
fermẽtato uti licet. Nullũ ex post p septẽ
ɔtinuos dies fermẽtat̃ in suis domib' inuẽ-
Nũc de pparacõe azimorũ. Mi Laturꝛ-
rabilẽ quãndã hebreorũ didici rabinĩ
hãc dogmatizãc opioꝫ. Ex singul' vicꝫ
q̃tuor tempoib' ãni. certis momẽtis et
horis. gutta quedã sanguinea de celo ca-
dat ĩ omĩa vasa domorũ in q̃b' ptũc hau-
sta ɔtinet̃ aqua. Et q̃cũqꝫ de huiũmodi a-
qua p' lapsũ in eã dicte gutte biberit. Jdro
pisim. ꝯ aliã corporis inflaturã incurrat.
nisi p̃us ferrũ aliqḋ in ipsã aquã piece-
rit. q̃a hoc facto. nocere nõ possit. Quã
guttã lingua sua ·v tokosah ap-
pellãt. Calculãt etiã diligẽt' q̃n vnoq̃ꝫ
tẽpore h'moi tokosah cadẽ debeat tẽpora ⁊
momẽta. Sꝫ satis mirari neq̃o. vñ ipis sol'
istĩmoi fabulosẽ ne dicã supstitiosẽ certã
firma assertõ quã oĩs alia ut estio ⁊ gens
nescit ⁊ lingua ⁊ natio ignorat. Nec diuinã
puto auct'. nec philoso'. nec hũana ulla
sapiã docuit aliq̃n ꝯ ratio. Et h' io iseruĩ
q̃a tradecĩa die mens' ·v aplis. que
ẽ pria dies añ vigiliã pasce. iubet p ɔfica-
ẽndis azimis sero añ noctẽ haurire aquã
⁊ ĩ loco frigido ɔsuãe ne calefca. pastã cũ
ea temperandã facile ĩ fermẽti acerbitatẽ
ɔmutet. Annus aũt semp ĩ hora q̃ iuxta
suũ calculũ guttã illã sꝫ tokosah cadere
opinãt' omnẽ aquã ĩ domib' habitã ef-
fundãt ⁊ ferrũ ne tali gutta ĩficiet̃ in eã
piciũt. Aquã tñ p azimis haustã etiã si
tũc tokosah euenerit asserũt nõ ẽẽ effun-
dendã. Jmo absq̃ꝫ ferri iiectiõe posse sine
periculõ cũ ea azima ɔfici ⁊ parari. Quã-
titatẽ ũ. R ꝫ. ouorũ cũ q̃nta parte vni o-
ui. pastã azimorũ pcipue solẽniũ h'ẽ vo-
lũt. Vasa insup mod' ⁊ regulas q̃b' hui'-
modi q̃ntitas ad nutũ iueniri valeat so-
licite tdũt. de qua ẽpta ⁊ ppata porciũ-
culã vnã p añi cel'ꝫ suadã recipiũt. quã
·v halah vocãt. Reliquas sine mora
ne fermẽtet̃ pinsãt. Dicũt ei. q̄p azima p-
parata si tanto spacio icocta staret q̃nto
vir aliq̃s q̃rtã ptẽ vni' miliaris transire
posset. p fermẽtata ɔburẽda esset. Ill's eẽ
añ cenã pascalẽ azimã q̃uit gustare debꝫ.
ut sic ĩ ipa cena delcãbili' edat. Jn ipsa
itaqꝫ vigilia pasce q̃ semp ẽ q̃rtadecĩa die ap-
lis s'm kalendariũ ꝯ calculũ suũ mane sur-
gẽtes officiũ suũ ĩ sinagoga pficiũt. Jn meri-
die ũ ptactã azimorũ incipiũt pastã pparare.
Ex q̃ sex pncipales azimas q̃s ·v mi-
zuch nõiant ɔficiũt q̃s ⁊ solennes appellãt.
Jllas eni ut tridentinorũ iudeorũ pdit con-
fessio. put iudiciari ibiḋ ɔt' eos format̃ pro-
cessus ɔtiet. quẽ mlto tẽpõe sub magna serua-
re cogebar custodia ne furto auferret̃. ꝯ in
aliquo falsificaret̃. Q' p me ĩ nrm vulgare
trãslat' plus q̃ꝫ. zo. integrorũ arcuũ sextinos
ɔtinet. P' dico pcessus ⁊ dcã ɔfessio pdictas
sex azimas xpiani infantuli asserũt specia-
lit' prẽtis sanguine pparari tali vicꝫ modo.
Nã pfamilias cuilibꝫ dom' ĩ pparãtã pastã.
si rcentẽ sanguinẽꝫ h't guttas aliq̃s stillat
plurẽs ul' paucioẽs s'm q̄p plus ul' min' abũ-
dat. dicũt tñ etiã vnicã solã guttã sufficẽ.
Si rcentẽ nõ h't siccatũ p̃us pulueizat.
et liq̃fcm stillat ut añ. Jmmiscendo ũ
ꝯ stillãdo h'moi sanguinẽꝫ. nõ nisi valde fi-
deles sec̃ admittit. Reliq̃s ũ azimas com-
munes sine dc̃o sanguine ɔfectas.
·v matzos. ⁊ vulgar' ĩ plerisq̃ꝫ locis matizẽ
nõiare solet. Falsi s' etiã tridẽti. q̄p ne-
cẽ paruulorũ xpianorũ. esu q̃ꝫ ⁊ potũ san-
guinis eoꝝ nulla pslus nẽcitate. sꝫ ĩ odiũ
duntaxat ⁊ ɔtumeliã faciũt ihũ x̄. Et q̄p
hec null' penit' scptis ꝯ lr̃is ɔmedent.
nisi forsitan valde obscure. ut soli expti
p̃us itelligãt. Sꝫ ore duntaxat ⁊ ɔsuetu-
dine seniores q̃buscꝫ fidelioib' tradũt
et ɔmittunt.

Nũc de ritu ⁊ esu legali agni pascal'.

Quartadecĩa itaq̃ꝫ die mensis nisan.
ĩ qua ut dictũ ẽ semp erest' pesah ·v vigi'
pasce ab eis solẽnit' celebrat̃. sero cũla-
oũb' ornati vestib' sinagogã ingressi.
et suo ɔpleto ibiḋ officio ĩ domos r̃uisi
pascalẽ cenã hoc mõ diligẽtissĩe pficiũt.
Mensã pparãt ciatũ ciphũ vitꝝ sine gre
·v calicẽ cuilibꝫ p̃us bñ lotũ

Liber hic presens hebrice p venerā
dam puritatē vitaꝫ michi pōde. ut
ei⁹ titult otinēciā lr̄is isinue. desti
natus ē. Cui ut totū sil' huiussie oplectatr
itentū. nil ī eo aplī. q̄ ritu esus agni pa
scal'. vita sciat ead' viuda puritas otineri.
put mod' nouū etiā judeorū miseranda per
fidia. vmbrā p veritate colens. singul' huc
ānis celebriuie adhuc otinuāe nō cessat.
cū mltarū obſuāncia cerimoniarū. sicuti
marginal' hui' libelli mltiplex pictura r̄
psentat. ¶ Porro an huiusmodi agni rit'
ab ipa origine ac pmordiali huiusqꝫ cō
tinuat' sit aut itroduct' obſuācia. an ar
te maiorū suorū. ꝛ r̄ligiōis sue legē ma
gis zelanciū. successiua sit īstitucōe ad
auct' ꝛ aucte firmat' incertū habeo. h'
vnū scio. q nec ī hoc pūti / nec ī alio quo
cūqꝫ. huiuscemodi agni esū otinēte opus
culo / ea aliqn legi a' reperi. que exodi. 12.
ubi pmaria pascal' agni tōdit' institucio.
lex ipsa diuina ī hoc ritu suada. Sic e
otrio ea q̄ ipi ī huiusmōi libellul' solitissie
ī dicti esu agni docēt ꝛ mādāt tenēda. in
nlla esti ōmnōi a septū otineri. imo in
plerisqꝫ magis videnť eid' qnqꝫ refragari.
Nec miru. Transgrediūť eni teste veritate
mādā di. ppt' suas tōdicōs. In nullis tn̄ ꝛ
x̄ps ihs in cena / ꝛ ī officio misse ritū eciā
iā dictū. scdm rōna videť eciā imitari. put
ī sequentib' aliq̄ tinget. ¶ Prius qꝫ aut ad hui'
libri aplīorē declaracōꝫ descendā. sciat p'v.
q' ī quibusdā alijs hebreorū libs h'modi
agni ritū otinētib'. de expgāndo fermēto. ꝛ
pparādis azimis pus agit'. deinde ritus
ipse esus agni. ī quo liber vz incipit sub
nectit'. Eo nouū oīm mod' ꝛ ordine / mul
erib' ꝛ mīns peritis ī tēntul' vulgari lin
gua per se editis latissie declarat'. de q'b'
pauca breuit' pstringā.

¶ In pallegato exodi. 12.

lrā heb. ca. sic legi'. ꝛc. hoc ē. Septē dieb' azima
aufferēs. comedes. In die pmo tollētis fermentū
de domib' vris. Ita nnā hab; nō erit ferme
tū ī domib' vris. Que ꝛ si aliqntlꝫ dissona
sit ūba. ead' tn̄ ē oīo sn̄a. Quia oīs q comederit

fermētatū. peribit aīa illa ex isrl'. a pmo
die usqꝫ ad septimū. Concordat aplīs. q̄ di
uina erudit' sapia. figitū illud spūale
petorū fermētū / aīi veri pascal' agni esu
nos pcipit expurgare. ut nō in fermēto veti
neqꝫ ī fermēto malicie ꝛ nequicie. sꝫ ī azimis
intme puritis ꝛ sinceritatis īnocentissimi
agni salubriť mānducē. ¶ Tradūt ex hac
radice judei ī suis opuscul'. q semp. xiiij.
die ī mese nisan. v. april' / quilibꝫ pfamili
as per se si pot'. a' p alios / facta nocte. cum
lumie diligētissie totā domū scrutari. et
fermētū atqꝫ fermētatū querē ꝛ expurgare
teneať. Nec alteri cuiqꝫ rei opis a' studij
q̄sqꝫ assumē tūc a' usurpare debeat. ne
īquisicōis temp' labať ac trāseat. Ipa q̄
qꝫ lumina cū q'b' inq̄sicio huiusmodi fieri de
bet. nequaqꝫ facule sint a' duplerie. nec
lāpades olei. a' candele sepine esse debent.
ne ul' tiore icendij. a' curius mācle otin
hende. īquiretis aīm ad alia q̄ntulibet
parū distrahať. sꝫ cereas ꝛ mediocres fi
eri volūt / q'b' sine tiore ꝛ icendij periclo
eciā fissure parietū scrutari possit. Ita ut
nlls locus absqꝫ īquisicōe itact' relinquaꝫ
et tota mtis itencio ad h'mōi īq̄sicōꝫ atte
cius colligať. ¶ Anteqꝫ eciā īq̄sicō ichoať
tal' a' pfamilias bndictio. cui oīs īq̄sicōꝫ
facti assistē debet. pmittať.

Ic. hoc ē. Bndict' tu dn̄e de' nr̄. rex scli. q̄
scificasti nos ī mādatis tuis. ꝛ pcepisti no
bis expgāre fermētū. Ceteru de hac īq̄sicōne
trāseo. q illa nob pnūc suffice puto ¶ Post
īq̄sicōꝫ / valde diligent' reptū fermētū et
fermētatū custodiri pcipiūt. ne mures a
liqd foramib' inferāt / q̄a sic iterū nc̄e
esse asserūt totū itcato domū scrutari
donec iueniret. ꝛc mltis. q̄ longū esset ꝛ for
te īfructuosū inserē. ¶ Facta itaqꝫ suffi
ciente fermēti īq̄sicōꝫ. pfamilias tali fina
lit' hebrea orōne cōcludit dices ¶ Omne
fermētū ꝛ fermētatū ī mea existēs subita
qd' nec vidi nec expgaui. fiat q̄si lutū ꝛ
veluti puluis a' cinis. Reptū sꝫ fermētū
ꝛ fermētat' ꝛ statuto loco diligent' siuatum
In erev pesah. v. vi. pasce oburi debꝫ. Ita.

Si tui placeat sequentia legere scripta.
Subito ex fonte noveris hebreo translata.
Veniam errori lector queso prestet deformi.
Posse non velle exiguus iam fecit interpres.
Nec carmine putes metrica hec lege soluta.

Sicut summa illa ac sempiterna maiestas ex pessimis optima. ex venenatis apis pendulam colligit mella. sic animus quisque divinus. ex quantumque malis. victoria elicit trahitque salutis. Moneat ergo nos. et si stupenda prorsus et magis miseranda omnino quam miranda. tam studiosa Judeorum damnabilis dico obstinantia. qua fidei et agno quem adhuc per hanc futurum postulando et figurando expectant contraria. Moneat tamen inquam. ex inanibus fructuosa. et ex occidenti litera vivificantem nos iugiter conari spiritum haurire. Nam felix dicitur quem aliena reddunt inania promptum pericula cautum.
Expurgemus ergo et nos facinorum acerbissimum fermentum. Candide mentis mundissimas azimas preparemus. Ostendamus operibus Christum illum habitare in cordibus nostris. Sacre eucaristie suavitates ruminando frangamus. manducando gustemus. Et sic Judei optimis plerumque laudibus et imprecationibus maledictos inserentes in sequentibus amplius vero in locis aliis. solam suam exaltationem postulantes et prosperitatem. omnibus aliis. maxime christianis maledictiones imprecantes. Nos econtrario. nos Christi Jhesu domini nostri doctrinam. et sacrum in cruce imitantes exemplum pro omnibus etiam persecutoribus toto corde exoremus. ut maledictionem in benedictionem convertentes. simus filii patris nostri qui in celis est. Amen.

ויכו׳ חל פסח בשבת יתחיל ויכלו׳

Benedictio cene paschalis si In die sabbati occurrat.

ויכלו השמים והארץ
וכל צבאם ויכל
אלהים ביום ההההה
השביעי מלאכ תו
אשר עשה וישבות ביום השביעי מכל
מלאכתו אשר עשה ויברך אלהים את יום
השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל
מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות׃

Benedictio calicis vini.

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העול׳ ב
בורא פרי הגפן׳

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם
אשר בחר בנו מכל עם ההה
רוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו ותתן

Primum folium hic libri.

לנו יי אלהינו באהבה שבתות למנוחה ו
ומועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את
יום השבת הזה ואת יום חג המצות הזה זמן
חירותינו באהבה מקרא קודש זכר ליציאת
מצרים כי בנו בחרתה ואותנו קדשת מכל
העמים שבת ומועדי קדשך באהבה וברצון
הנחלתנו ברוך אתה יי מקדש השבת ישר'
והזמנים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם
שהחיינו וקיימנו והגיענו
לזמן הזה

ויום פסח חל במוצאי שבת יומר זה

Bñdictio S. in exitu sabbati dicenda.

ברוך אתה יי אלהינו
מלך העולם בורא
פרי הגפן

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם
אשר בחר בנו מכל עם
ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו ותתן
לנו יי׳ אלהינו באהבה מועדים לשמחה חגים
וזמנים לששון את יום חג המצות הזה זמן
חרותנו מקרא קודש זכר ליציאת מצרים
כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים
מועדי קדשך בשמחה ובששון הנחלתנו
ברוך אתה יי׳ מקדש ישרא׳ והזמנים

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם בורא מאורי האש

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם המבדיל
בין קודש לחול ובין אור לחושך ובין
ישרא׳ לעמים ובין יום השביעי לששת

ימי המעשה בין קדושת שבת לקדושת
יום טוב הבדלת ואת יום השביעי מששת
ימי המעשה קדשת הבדלת וקדשת את
עמך ישראל בקדושתך ברוך אתה יי׳
המבדיל בין קודש לקודש

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם
שהחיינו וקיימנו והגיענו
לזמן הזה ויוב חל פסח בחול יומר זה

Bñdicio sc̄a dñi vig. pasche i aliq̃ fñ omitt.

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך
העולם בורא פרי
הגפן

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם
אשר בחר בנו מכל עם

ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו
ותתן לנו יי׳ אלהינו מועדים לשמחה חגים
וזמנים לששון את יום חג המצות הזה זמן
חרותינו מקרא קדש זכר ליציאת מצרים
כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים
מועדי קדשך בשמחה ובששון הנחלתנו
ברוך אתה יי׳ מקדש ישראל והזמנים

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם
שהחיינו וקיימנו והגיענו
לזמן הזה ושותין בהיסב שמאל ונוטל ידיו ולא
מברך ויקח איסד ומברך עליו ברוך אתה יי׳
אלהינו מלך העולם בורא פרי האדמה
ויטבול בחומץ או במי מלח ויאכל ויתן לכולם ואחר כך יקח

מצוה האמצעית ויבצענה לשנים וישב חציה בין
שתי השלימות וחציה בין המפה לאפיקומין
וצריך להוציא מן הקערה שני תבשילין שלא נרא'
כאוכל קדשים בל״ ויניח המצות בקערה ויגביה
הקערה ואמ' הא לחמ'

לחמא עניא דאכלו אבהתנא בארעא
דמצרים כל דכפין יתי ויכול כל
דצריך יתי ויפסח השתא הכא לשנה

Eleuatiō ⁊ ostensio azime.

הבאה בארעא דישראל השתא עבדי
לשנה הבאה בני חורין ומוזגין כוס שיני

הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות
אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הזה כלו
מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר
ירקות הלילה הזה מרור שבכל הלילות
אין אנו חייבין לטבל אפילו פעם אחת
הלילה הזה שתי פעמים שבכל הלילות
אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין והלילה

הזה כלנו מסבין. **ויחזיר הקערה שבה המצות כדי שתהיו**
לפניו כשיאמר הגד' כדאית' לחם עני שעונין עליו דברי'.

עבדים

היינו לפרעה
במצרים
ויוציאנו ייי
אלהינו משם
ביד חזקה ובזרוע נטויה ואילו לא הוציא
הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו
ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים
ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו
זקנים כולנו יודעים את התורה מצוה
עלינו לספר ביציאת שכל המספר ביציאת מצרים
מצרים הרי זה משובח

מעשה בר' אליעזר ור'
יהושע ור' אלעזר
בן עזריה ור'
עקיבא ור' טרפון שהיו מסובין בבני ברק
והיו מספרין ביציאת מצרים כל אותו הלילה
עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו
הגיע זמן קרית שמע של שחרית
אמר ר' אלעזר בן עזריה
הרי אני כבן שבעים
שנה ולא זכיתי שתאמר
יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא
ע' למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים
כל ימי חייך ימי חייך הימים כל ימי חייך

הלילות והחכמים אומרים ימי חייך העולם
הזה כל ימי חייך להביא לימות המשיח

ברוך

המקום ברוך הוא
ברוך שנתן תורה
לישראל ברוך הוא

כנגד ארבעה בנים דברה תורה אחד חכם
ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע
לשאול

חכם

Quid sapiens
videns sit hic
[illegible]

מה הוא
אומר
מה ה
העדות והחקים והמשפטים
אשר צוה יי' אלהינו אתנו ואת

אתה אמור לו כהלכות הפסח אין

מפטירין אחר הפסח אפיקומן

רשע

מה הוא

אומר מה

העבודה

הזאת לכם לכם ולא לו ולפי

שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר

ואף אתה הקהה את שניו ואמור לו בעבור

זה עשה יי' לי בצאתי ממצרים לי ולא לו

אילו היה שם ולא היה נגאל

תם

מה הוא אומר

מה זאת ואמרת

אליו בחוזק יד

הוציאנו יי׳ אלהינו ממצרים מבית עבדים׃

ושאינו יודע לשאול את פתח Instructio pro ut interrogne nescientib

לו ש׳ והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יי׳ לי בצאתי ממצרים׃

יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא אי ביום ההוא יכול מבעוד יום תלמוד לומר בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך׃

מתחלה עובדי עבודה

זרה היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום
לעבודתו שנ׳ ויאמר יהושע אל כל העם
כה אמר יי׳ אלהי ישרא׳ בעבר הנהר ישבו
אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי
נחור ויעבדו אלהים אחרים

ואקח את אביכם את אברהם
מעבר הנהר ואולך
אותו בכל ארץ כנען
וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק ואתן
ליצחק את יעקב ואת עשו ואתן לעשו את
הר שעיר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרימה

ברוך שומר הבטחתו של
ישרא׳ ברוך הוא שהקב״ה

44

חישב לעשות כמה שאמר לאברהם אבינו
בברית בין הבתרים שנ' ויאמר לאברהם ידוע
תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום
וענו אתם ארבע מאות שנה וגם את הגוי
אשר יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש
גדול צא ולמד מה ביקש לבן הארמי *Ibi lavatio calicis reponitur*
b z
לעשות ליעקב אבינו שפרעה לא
Ibi ex errore transposita sunt scripta et sequens predictum est ponendum
גזר אלא על הזכרים ולבן ביקש לעקור את
הכל שנ' ארמי אובד אבי וירד מצרימה
ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול
a j עצום ורב והיא שעמדה לאבותינו *Hic omnes calicem levant*
ולנו שלא אחד בלבד עומד
עלינו לכלותינו אלא שבכל דור ודור עומדים

עלינו לכלותינו והקב"ה מיצילנו מידם

וירד מיצרימה אנוס על פי הדיבר
ויגר שם מלמד שלא ירד
להשתקע אלא לגור שם שנ' ויאמרו אל פרעה
לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר
לעבדיך כי כבד הרעב בארץ כנען ועתה
ישבו נא עבדיך בארץ גשן

במתי מעט כמה שנ' בשבעים
נפש ירדו אבותיך מיצרימה
ועתה שמך יי' אלהיך
ככוכבי השמים לרוב

ויהי שם לגוי
גדול מלמד שהיו ישרא'
מצויינים שם גדול ועצום שנ' ובני ישרא'

פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד
ותמלא הארץ אותם

ורב

כמה שנ׳ רבבה כצמח השדה
נתתיך ותרבי ותגדלי ותבאי
בעדי עדיים שדים נכונו ושערך צמח
ואת ערום ועריה

Ezech. 16.

וירעו

אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו
עבודה קשה

וירעו

אותנו המצרים כמה שנ׳
הבה נתחכמה לו פן ירבה
והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא
על שונאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ

ויענונו

כמה שנ׳ למען ענותו

בסבלותם ויבן ערי מסכנות לפרעה את

פיתום ואת רעמסס׃

ויתנו

עלינו עבודה קשה כמה שנ׳ ויעבידו מצרים

את בני ישרא׳ בפרך׃ ונצעק אל ייי אלהינו

אבותינו וישמע ייי את קולנו וירא

את עניינו ואת עמלינו ואת לחצינו׃

ונצעק

אל ייי אלהי אבותינו ׃

כמה שנ׳ ויהי בימים

הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו

בני ישרא׳ מן העבודה ויזעקו ותעל

שועתם אל האלהים מן העבודה׃

וישמע יי' את קולינו כמה שנ'
וישמע אלהים את
נעקתם ויזכור אלהים את בריתו את אברהם
את ייצחק ואת יעקב. וירא את עניינו זו
פרישות דרך ארץ כמה שנ' וירא אלהים
את בני ישראל וידע אלהים.
ואת עמלינו אלו הבנים כמה שנ'
כל הבן הילוד היאורה
תשליכוהו וכל הבת תחיון. ואת לחצינו
זו הדחק כמה שנ' וגם ראיתי את הלחץ
אשר מיצרים לוחצים אותם. ויוציאנו
יי' אלהינו ממיצרים ביד חזקה ובזרוע
נטויה ובמורא גדול ובאותות ובמופתים.

ויוציאנו יי׳ אלהינו לא על ידי מלאך ולא
על ידי שרף ולא על ידי השליח אלא
הקב״ה בכבודו ובעצמו שנ׳ ועברתי בארץ
מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ
מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי
מצרים אעשה שפטים אני יי׳

ועברתי

בארץ מצרים
בלילה הזה אני
ולא מלאך והכיתי כל בכור אני ולא שרף
ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני יי׳
אני הוא ולא השליח אני הוא ולא אחר

ביד

חזקה זו הדבר כמו שנ׳ הנה
הנה יד יי׳ הויה במקנך אשר

בשדה בסוסים ובחמורים בגמלים בבקר
ובצאן דבר כבד מאד

ובזרוע נטויה זו החרב כמ' שנ'
וחרבו שלופה בידו
נטויה על ירושלים

ובמורא גדול זו גלוי שכינה
שנאמר הנסה אלהים
לבא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באותות
ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע
נטויה ובמוראים גדולים ככל אשר עשה
לכם יי אלהיכם במצרים לעיניך

ובאותות זה המטה כמ' שנ' ואת
המטה הזה תקח

בידך אשר תעשה בו את האותות

ובמופתים זה הדם

כמה שנ'

ונתתי מופתים בשמים ובארץ דם ואש ו

ותמרות עשן

דבר אחר ביד חזקה שתים

ובזרוע נטויה שתים ובמורא

גדול שתים ובאותות שתים ובמופתים שתים

אלו עשר מכות שהביא הקב"ה

על המצרים במצרים

ואלו הן דם צפרדע כנים ערוב דבר שחין

ברד ארבה חושך מכת בכורות

רבי יהודה היה נותן בהן סמנין ד

דצ״ך עד״ש באח״ב

רבי יוסי הגלילי אומר מנין אתה
אומר שלקו המצרים במצרים
עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות

במצרים מה הוא אומ' ויאמרו החרטמי'
אל פרעה אצבע אלהים היא ועל הים
מה הוא אומ' וירא ישראל את היד הגדולה אשר
עשה יי' במצרים וייראו העם את יי' ויאמינו
ביי' ובמשה עבדו

כמה לקו באצבע עשר מכות
אמור מעתה במצרים
לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות

רבי אליעזר אומ' מניין שכל מכה

ומכה שהביא הקב"ה על המצרים
במצרים היתה של ארבע מכות שנ'
ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה
משלחת מלאכי רעים אפו אחת עברה
שתים וצרה שלש משלחת מלאכי ד
רעים ארבע אמור מעתה במצרים לקו
ארבעים מכות ועל הים לקו מאתים מכות

רבי עקיבא אומר מנין שכל מכה
ומכה שהביא הקב"ה על
המצרים במצרים היתה של חמש מכות
שנ' ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה
משלחת מלאכי רעים אפו אחת עברה
שתים וזעם שלש וצרה ארבע משלחת

מלאכי רעים חמש אמור מעתה במצרי'
לקו חמשים מכות ועל הים לקו מאתים
וחמשים מכות

מעלות
טובות
למקום
עלינו

אלו הוציאנו ממצרים
ולא עשה בהם שפטים דיינו
אלו עשה בהם שפטים
ולא עשה באלהיהם דיינו
אלו עשה באלהיהם

ולא הרג בכוריהם דיינו

אלו הרג בכוריהם

ולא נתן לנו את ממונם דיינו

אלו נתן לנו את ממונם

ולא קרע לנו את הים דיינו

אלו קרע לנו את הים

ולא העבירנו בתוכו בחרבה דיינו

אלו העבירנו בתוכו בחרבה

ולא שקע צרינו בתוכו דיינו

אלו שיקע צרינו בתוכו

ולא ספק צרכינו במדבר ארבעים שנה דיינו

אלו ספק צרכינו במדבר ארבעים שנה

ולא האכילנו את המן דיינו

אלו האכילנו את המן
ולא נתנו את השבת דיינו
אלו נתן לנו את השבת
ולא קרבנו לפני הר סיני דיינו
אלו קרבנו לפני הר סיני
ולא נתן לנו את התורה דיינו
אלו נתן לנו את התורה
ולא הכניסנו לארץ ישרא' דיינו
אלו הכניסנו לארץ ישרא'
ולא בנה לנו את בית המקדש דיינו
על אחת כמה וכמה טובה
כפולה ומכופלת

למקום עלינו שהוציאנו ממצרים ו
ועשה בהם שפטים ועשה באלהיהם והרג
בכוריהם ונתן לנו את ממונם וקרע לנו
את הים והעבירנו בתוכו בחרבה ושיקע
צרינו בתוכו וספק צרכינו במדבר
ארבעים שנה והאכילנו את המן ונתן לנו
את השבת וקרבנו לפני הר סיני ונתן
לנו את התורה והכניסנו לארץ ישראל
ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל
עונותינו

רבן גמליא' היה אומ' כל שלא
אמר שלשה דברים אלו

בפסח לא יצא על ידי חובתו ואלו הן פסח
מצה ומרור

פסח

שהיו אבותינו אוכלין בזמן
שבית המקדש קים על
שום מה על שום שפסח
הקב"ה על בתי אבותינו במצרים שנ' ואמרתם
זבח פסח הוא ליי' אשר פסח על בתי בני
ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו
הציל ויקד העם וישתחוו

Eleuat azime et omib' 2o. ostendunt

מצה

זו שאנו אוכלין
על שום מה על
שום שלא הספיק
בצקת של אבותינו להחמיץ עד

שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים

הקב"ה וגאלם שנ' ויאפו את הבצק אשר

הוציאו ממצרים עגות מצות כי לא ח

חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה

וגם צדה לא עשו להם

מרור זה שאנו אוכלין

על שום מה על

שום שמררו המצרים את חיי אבותינו

במצרים שנ' וימררו את חייהם

בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל

עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו

בהם בפרך **בכל** דור ודור חייב

אדם לראות את עצמו כ

כאלו הוא יצא ממצרים ש׳ והגדת לבנך
ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יי׳ לי
בצאתי ממצרים

לא את אבותינו גאל הקב״ה בלבד
אלא אף אותנו גאל עמהם
ש׳ ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו
לתת לנו את הארץ אשר נשבע
לאבותינו

לפיכך

hic oes leuat calices

אנחנו חייבין להודות להלל ולשבח

ולפאר לרומם להדר לברך לעלה
ולקלס למי שעשה נסים לאבותינו ולנו
את כל הנסים האלו והוציאנו מעבדות
לחירות מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב
ומאפילה לאור גדול ומשעבוד לגאולה
ונאמר לפניו הללויה

הללויה

psalma laudate pueri
dominum

הללו עבדי
יי הללו את
שם יי יהי שם
יי מבורך מעתה ועד עולם ממזרח שמש
עד מבואו מהלל שם יי רם על כל גוים יי על
השמים כבודו מי כיי אלהינו המגביהי
לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ

מקימי מעפר דל ומאשפות ירים אביון
להושיבי עם נדיבים ועם נדיבי עמו מושיבי
עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה

Psalmus In exitu israel de egypto

בצאת ישרא׳ ממצרים בית
יעקב מעם לועז ה
היתה יהודה לקדשו
ישרא׳ ממשלותיו הים ראה וינס הירדן
יסוב לאחור ההרים רקדו כאילים גבעות
כבני צאן מה לך הים כי תנוס הירדן
תסוב לאחור ההרים תרקדו כאילים
גבעות כבני צאן מלפני אדון חולי הארץ
מלפני אלוה יעקב ההפכי הצור אגם
מים חלמיש

versus Qui convertit petram in stagna aquarum inclusive

למעינו מים׃

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך
העולם אשר גאלנו וגאל
את אבותינו ממצרים והגיענו ללילה הזה
לאכול בו מצה ומרור כן יי׳ אלהינו ואלהי
אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים
הבאים לקראתינו לשלום שמחים בבנין
עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחי׳
ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך
לרצון ונודה לך שיר חדש על גאולתינו
ועל פדות נפשינו ברוך אתה יי׳ גאל
ישראל׃ ומברך על הכוס השיני ברוך אתה יי׳
אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן׃

ושותין בהסיבה שיוווו ונוטלין ידיהם ומברכין ברוך
אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
במצותיו וצונו על נטילת ידים
ויקח המצה העליונה ומברך עליו ברוך אתה יי' אלהינו
מלך העולם המוציא לחם מן הארץ
ויבצענה ולשנים ולא יאכלו עד שיקח המצה הפרוסה שבין שתי השלימות
ומברך על שתיהן ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם
אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת
מצה ויאכלין ביחד ויתן לכולם ויאכלו אחת כזית בהסיבה ויקח
הלטוגא ומברך עליו ברוך אתה יי' אלהינו מלך
העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על
אכילת מרור ויטבלו בחרוסת ויאכל כזית בלא הסיבה ויחלק
ויתן לכולם ויקח מצה שלישית ויקח עמה

כזית מרור ומצה ויאכל ביחד בהסיב׳

ויתן לכולם ויאכל בלא טיבול ובלא ברכה זכר למקדש כהילל ויתן לכולם״

ואחר כך אוכלין ושותין כל צרכיהם ואחר הסעודה יקח כזית מה שתחת

שתחת המפה לאפיקומן ויאכל כזית ויתן לכולם״ ונוטלין ידיהם ואח׳

ומברכין ואם שותים אחרונים חובה ואין טעונין ברכה

ומוזגין כוס שלישי לברכת המזון

ומוזגין כוס רביעי יהללו הגדול ואח׳ עליו שפוך״

Effunde irã tuã in gẽte· q̃ te nõ no· r i reg· q̃ nõ nõ invocaverunt

חמתך על הגוים אשר לא ידעוך

ועל הממלכות אשר בשמך לא קראו״

Nō nb dn̄e nō nb

לא לנו יי לא לנו כי לשמך
תן כבוד על חסדך ועל
אמיתך למה יאמרו
הגוים איה נא אלהיהם ואלהינו בשמים כל
אשר חפץ עשה עצביהם כסף וזהב מעשה
ידי אדם פה להם ולא ידברו עינים להם
ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו אף להם
ולא יריחון ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא
יהלכו ולא יהגו בגרונם כמוהם יהיו
עושיהם כל אשר בוטח בהם בית ישראל
בטח ביי עזרם ומגנם הוא בית אהרן בטחו
ביי עזרם ומגנם הוא יראי יי בטחו ביי עזרם
ומגנם הוא

יי זכרנו יברך יברך את בית ישראל Dns memor fuit mei usque in fine
יברך את בית אהרן יברך יראי
יי הקטנים עם הגדולים יוסף יי
עליכם עליכם ועל בניכם ברוכים אתם
ליי עושה שמים וארץ השמים שמים ליי
והארץ נתן לבני אדם לא המתים יהללו
יה ולא כל יורדי דומה ואנחנו נברך יה
מעתה ועד עולם הללויה

אהבתי כי ישמע יי את קולי Dilexi qm ex totum in fine
תחנוני כי הטה אזנו
לי ובימי אקרא אפפוני חבלי מות ומצרי
שאול מצאוני צרה ויגון אמצא ובשם יי
אקרא אנא יי מלטה נפשי חנון יי וצדיק

ואלהינו מרחם שומר פתאים יי דלותי ולי
יהושיע שובי נפשי למנוחייכי כי יי גמל
עלייכי כי חלצת נפשי ממות ואת עיני מ
דמעה את רגלי מדחי אתהלך לפני
Credidi, pp^r qd' locuta sū — יי בארצות החיים האמנתי כי אדבר אני
עניתי מאד אני אמרתי בחפזי כל האדם
Quid retribuā dn̄o &c usq; in fine — כוזב מה אשיב ליי כל תגמולוהי
עלי כוס ישועות אשא ובשם
יי אקרא נדרי ליי אשלם
נגדה נא לכל עמו יקר בעיני יי המותה
לחסידיו אנא יי כי אני עבדך אני עבדך
בן אמתך פתחת למוסרי לך אזבח
זבח תודה ובשם יי אקרא נדרי ליי אשלם

נגדה נא לכל עמו בחצרות בית יי בתוככי
ירושלים הללויה הללו את יי כל | Laudate dño oms gē
גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו
ואמת יי לעולם הללויה

הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו | Confitei · dño qm
יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו
יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו
יאמרו נא יראי יי כי לעולם חסדו

מן המצר קראתי יה ענני | De tribulatõe invocavi
במרחב יה יי לי לא אירא
מה יעשה לי אדם יי לי
בעזרי ואני אראה בשונאי טוב לחסות
ביי מבטוח באדם טוב לחסות ביי מבטוח

בנדיבים כל גוים סבבוני בשם יי כי אמילם

סבוני גם סבבוני בשם יי כי אמילם סבוני

כדבורים דועכו כאש קוצים בשם יי כי

אמילם דחה דחיתני לנפול ויי עזרני עזי

וזמרת יה ויהי לי לישועה קול רינה

וישועה באהלי צדיקים ימין יי עושה חיל

ימין יי רוממה ימין יי עושה חיל לא

אמות כי אחיה ואספר מעשה יה יסור

יסרני יה ולמות לא נתנני פתחו לי שערי

צדק אבא בם אודה יה זה השער ליי

צדיקים יבאו בו אודך כי עניתני ותהי

לי לישועה אודך כי עניתני ותהי לי

לישועה אבן מאסו הבונים היתה לראש

Confitebor tibi qm ex-
ille z quibus sequens versus
bis hic scribitur usque hodie
q ve in modo.

פינה אבן מאסו הבונים היתה לראש
פינה מאת יי היתה זאת היא נפלאות
בעינינו מאת יי היתה זאת היא נפלאו
בעינינו זה היום עשה יי נגילה ונשמחה
בו זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו

אנא יי הושיעה נא אנא — o dñe sal me fac
יי הושיעה נא

אנא יי הצליחה נא אנא — o do bn pperare
יי הצליחה נא

ברוך הבא בשם יי ברכנוכם — bndictq q ve i no dñi
מבית יי ברוך הבא
בשם יי ברכנוכם מבית
יי אל יי ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד

קרנות המזבח אלי אתה ואודך
אלהי ארוממך אלי אתה הודו לי׳׳י כי טוב
כי לעולם חסדו הודו לי׳׳י כי טוב כי
לעולם חסדו יהללוך י׳׳י אלהינו על כל
מעשיך וחסידיך צדיקים עושי רצונך ועמך בית ישראל יודו
ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו ויקדישו וימליכו את שמך
מלכנו כי לך טוב להודות ולזמר שמך עליון ומעולם ועד עולם
אתה אל׳׳ [illegible] הלל הגדול

Confitemini ultimu psalterio

הודו לי׳׳י כי טוב כי לעולם חסדו
הודו לי׳׳י כי טוב כל״ח
הודו לאלהי האלהים כל״ח
הודו לאדוני האדונים כל״ח
לעושה נפלאות גדולות לבדו כל״ח

לעושה השמים בתבונה כל״ח

לרוקע הארץ על המים כל״ח

לעושה אורים גדולים כל״ח

את השמש לממשלת ביום כל״ח

ואת הירח וכוכבים לממשלת בלילה כל״ח

למכה מצרים בבכוריהם כל״ח

ויוצא ישרא׳ מתוכם כל״ח

ביד חזקה ובזרוע נטויה כל״ח

לגוזר ים סוף לגזרים כל״ח

והעביר ישרא׳ בתוכו כל״ח

וניער פרעה וחילו בים סוף כל״ח

למוליך עמו במדבר כל״ח

למכה מלכים גדולים כל״ח

ויהרוג מלכים אדירים כל״ח

לסיחון מלך האמורי כל״ח

ולעוג מלך הבשן כל״ח

ונתן ארצם לנחלה כל״ח

נחלה לישראל עבדו כל״ח

שבשפלינו זכר לנו כל״ח

ויפרקינו מצרינו כל״ח

נותן לחם לכל בשר כל״ח

הודו לאל השמים כל״ח

רננו צדיקים ביי׳ לישרים נאוה תהלה

כל חי תברך
את שמך יי׳ אלהינו
ורוח כל בשר

Aīa oīs viuētis
bndicat nō tuū

תפאר ותרומם זכרך מלכנו תמיד
מן העולם ועד עולם אתה אל ומבלעדיך
אין לנו מלך גואל ומושיע פודה ומציל
ומפרנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה
אין לנו מלך אלא אתה אלהי הראשונים
והאחרונים אלוהי כל בריות אדון כל
תולדות המהולל בתושבחות המנהג
עולמו בחסד ובריותיו ברחמים ויי לא
ינום ולא יישן המעורר ישנים והמקיץ
רדומים והמשיח אלמים והמתיר
אסורים והסומך נופלים והזוקף כפופים
לך לבדך אנחנו מודים אלו פינו מלא
שירה כים ולשוננו כהמון גליו ושפתותינו

כמו רחבי רקיע ועינינו כשמש וירח וידינו
כנשרי שמים ורגלינו כאילות אין אנו
מספיקין להודות לך יי אלהינו ואלהי
אבותינו לברך את שמך על אחת מאלף אלף
אלפי אלפים ורבי רבבות הטובות שעשית
עם אבותינו ועמנו ממצרים גאלתנו יי
אלהינו מבית עבדים פדיתנו ברעב זנתנו
ובשבע כלכלתנו ומחרב הצלתנו ומדבר
מלטתנו ומחלאים רעים רבים ונאמנים
דליתנו עד הנה עזרונו רחמיך ולא
עזבונו חסדיך יי אלהינו ואל תטשנו יי
אלהינו אל תשכחינו לנצח על כן איברים
שפילגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפינו

ולשון אשר שמתה בפינו הן הם
יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו
ויעריצו ויקדישו וימליכו את שמך
מלכנו כי כל פה לך יודה וכל לשון
לך תשבע וכל ברך לך תכרע וכל קומה
לפניך תשתחוה וכל לבבות ייראוך וכל
קרב וכליות יזמרו לשמך כדבר שכתוב
כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך מציל
עני מחזק ממנו עני ואביון מגוזלו מי
ידמה לך ומי ישוה לך ומי יערוך לך
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קו
קונה ברחמיו שמים וארץ נהללך
ונשבחך ונברך את שם קדשך כאמור

לדוד ברכי נפשי את יי וכל קרבי את
שם קדשו האל בתעצומות עזך הגדול
בכבוד שמך הגבור לנצח והנורא
בנוראותיך המלך היושב על כסא רם
ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו וכתוב
רננו צדיקים ביי לישרים נאוה תהלה
בפי ישרים תתהלל ובדברי צדיקים
תתברך ובלשון חסידים תתרומם
ובקרב קדושים תתקדש

Cincatus ẽ

ובמקהלות

רבבות עמך בית ישראל ברנה יתפאר

שמך מלכנו בכל דור ודור שכן חובת
כל היצורים לפניך יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו להודות
להלל לשבח לפאר לרומם להדר לברך לעלה
ולקלס על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך
משיחך ישתבח שמך לעד האל המלך הגדול מלכינו
והקדוש בשמים ובארץ כי לך נאה יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו
שיר ושבחה הלל וזמרה עוז וממשלה נצח גדולה וגבורה
תהלה ותפארת קדושה ומלכות ברכות והודאות מעתה
ועד עולם ברוך אתה יי׳ אל מלך גדול בתשבחות א׳
ההודאות אדון הנפלאות הבוחר בשירי זמרה מלך
אל חי העולמים ובכן ויהי בחצי הלילה

רוב נסים הפלאת בלילה
בראש אשמורות זה הלילה
גר צדק נצחתו כנחלק לו לילה
ויהי בחצי הלילה

ד נתה מלך גרר בחלום הלילה
ה פחדת ארמי באמש לילה
ו ישר ישראל לאל ויוכל לו לילה
ויהי בחצי הלילה

ז רע בכורי פתרוס מחצת בחצי הלילה
ח ילם לא מצאו בקומם בלילה
ט יסת נגיד חרושת סלית בכוכבי לילה
ויהי בחצי הלילה

י עץ מחרף לנופף אווי הובשת פגריו בלילה
כ רע בל ומיצבו באשון לילה
ל איש חמודות נגלה רז חזות לילה
ויהי בחצי הלילה

מ שתכר בכלי קודש נהרג בו בלילה

נ ושע מבור אריות פותר בעתותי לילה

ס נאה נטר אגגי וכתב ספרים בלילה

ויהי בחצי הלילה

ע וררת נצחך עליו בנדד שנת לילה

פ ורה תדרוך לשומר מה מלילה

צ רח כשומר ושח אתא בוקר וגם לילה

ויהי בחצי הלילה

ק רב יום אשר הוא לא יום ולא לילה

ר ם הודיע כי לך היום ואף לך לילה

ש ומרים הפקד לעירך כל היום וכל הלילה

ת איר כאור יום חשכת לילה

ויהי בחצי הלילה · ויו שינ יוו/ זה ·

ובכן ואמרתם זבח פסח

אומץ גבורותיך הפלאת בפסח

בראש כל מועדות נשאת פסח

גליתה לאזרחי חצות ליל פסח

ואמרתם זבח פסח

ד לתיו דפקת כחום היום בפסח

ה סעיד נוצצים עוגות מצות בפסח

ו אל הבקר רץ זכר לשור ערך פסח

ואמרתם זבח פסח

ז ועמו סדומיים ולוהטו באש פסח

ח לץ לוט מהם ומצות אפה בקץ פסח

ט אטאת אדמת מוף ונוף בעברך פסח

ואמרתם זבח פסח

יה ראש כל און מחצת בליל שמור פסח
כביר על בן בכור פסחת בדם פסח
לבלתי תת משחית לבא בפתחיי בפסח
ואמרתם זבח פסח

מסגרת סוגרה בעתותי פסח
נשמדה מדיין בצליל שעורי עומר פסח
סרפו משמני פול ולוד ביקוד יקוד פסח
ואמרתם זבח פסח

עוד היום בנוב לעמוד עד געה עונת פסח
פס יד כתבה לקעקע צול בפסח
צפה הצפית ערוך השולחן בפסח
ואמרתם זבח פסח

ק הל כנסה הדסה צום לשלש בפסח

ר אש מבית רשע מחצת בעץ חמשים פסח

ש תי אלה רגע תביא לעוצית בפסח

ת עוז ידך ותרום ימינך כליל התקדש חג

פסח ואמרתם זבח פסח כי לו נאה כי לו יאה

אדיר במלוכה בחור
כהלכה גדודיו
יאמרו לו לך ולך

לך כי לך לך אף לך לך ה' הממלכה

כי לו נאה כי לו יאה

דגול במלוכה הדור כהלכה ותיקיו
יאמרו לו לך ולך לך כי לך לך אף לך לך ה'
הממלכה כי לו נאה כי לו יאה

זך במלוכה חסין כהלכה טפסריו
יאמרו לו לך ולך לך כי לך לך אף לך לך יי
המלוכה כי לו נאה כי לו יאה

יחיד במלוכה כביר כהלכה סביביו
יאמרו לו לך ולך לך כי לך לך אף לך לך יי
המלוכה כי לו נאה כי לו יאה

מלך במלוכה נאור כהלכה סביביו
יאמרו לו לך ולך לך כי לך לך אף לך לך יי
המלוכה כי לו נאה כי לו יאה

עזוז במלוכה סואר כהלכה צבאיו ז
יאמרו לו לך ולך לך כי לך לך אף לך לך יי
המלוכה כי לו נאה כי לו יאה

קדוש במלוכה רחום כהלכה שנאניו

יאמרו לו לך ולך לך כי לך לך אף לך לך יי

המלכה כי לו נאה כי לו יאה

תקיף במלוכה תומך כהלכה תמימיו

יאמרו לו לך ולך לך כי לך לך אף לך לך יי

המלכה כי לו נאה כי לו יאה

לשנה הבאה בירושלים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי

הגפן ושותין בהיסיב שיויו

אדיר הוא יבנה

ביתו בקרוב

במהרה במהרה

בימינו בקרוב ברוך הוא יבנה ביתו ד

בקרוב אל בנה אל בנה בנה ביתו בקרוב

גדול הוא דגול הוא הדור הוא

ותיק הוא זך הוא חסין הוא

טוב הוא יחיד הוא כביר הוא

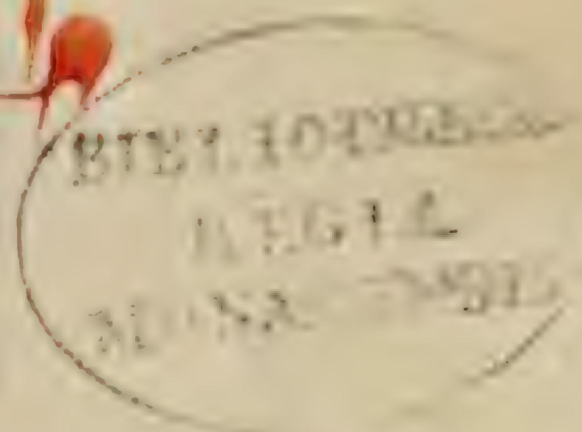
לבדו הוא מלך הוא נאור הוא

סגיב הוא עזוז הוא פודה הוא

צדיק הוא קדוש הוא רחום הוא

שדי הוא תומיך הוא יבנה ביתו בקרוב

במהרה במהרה בימינו בקרוב אל בנה אל בנה בנה ביתו בקרוב

אני הסופר יוסף בר אפרים ז״ל

